

מסורת הש"ס

חוץ מן הסולא, שהוא מוליא במסיקתן ובעליתן: **שנעקרו בגושיהן**. עם הקרקע שסביבותיהן שיכולין לחיות על ידו פטורין מן הערלה כדתנן (עלה פ"א מ"ג) אילן שנעקר והקלט עמו אס יכול לחיות פטור ואס לאו חיוב: **ולאחר שלש**, כלומר אפילו נעקרו בגושיהן לא שנו דיחולקו אלא לאחר שלש שנים ששטפן הגנה שאילו נטעין מתחלה בעל הקרקע בלא גושיהן כבר יאלו נכשיו מללל הערלה דהשתא לא מהני ליה גושיהן דבעל היתים מדי לאחר שלש: **אבל בתוך שלש**, גושיהן דבעל היתים הוא דקשרי לכו והכל שלו: **הוא קטיני**, הוא זיתים דקין ולא היה להן כל זרענה מותיהו סילקא וירקא: **לריכא רבא**, שאס לא פרשה ר' יוחנן לא היינו אומרים אה מעברא: **המקבל**, למתנה: **משאר**, מחלה כל המבואה ואח"כ נותן לו לכרי חלקו וזמאל מעשר משלו על של נכרי ומספדי: **מקבל**, למתנה: **כחוכר דמי**, כאילו מקבלה בנכר וכן כורין לשנה בין עושה ובין אינה עושה: **מליק**, אנס: **יש קנין**, ואי נמי אין קנין מקבל לאו כחוכר דמי ואין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי דלא פורע חובתו הוא שברשות והנכרי גדל: **זה אכופיו ממש**, והנכרי גולה מהס לדידיה הוא דקנסוהו רבנן דקיס לן בגויה דאידי דחיביבא ליה לא מיימנע כהני מלקבלה למתנה וטפי על שאר אריסין את המעשר הוא ומקבל ליה: **אבל איניש דעלמא**, אי רמות עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוהו רבנן: **ולדידיה מאי עשמה קנסוהו**, מה חטא שקנסוהו: **כדי שפאה ברה בידו**, שיחזור ויקנהו מתוך שקשה עליו המעשר יערה ויוסף הדמים ויסקל הנכרי ממנה, כרה ברורה ומוחזקת: **א"ר ירמיה וכו'**, ומשום הכי נקט ליה הכא דדמיא להך דלעיל: **ונטע**, אילנות: **ידו על הסחוסה**, אס השבח יתר על הולאה יש לו הולאה ואס הולאה ימירה על השבח אין לו אלא שבח: **בשדה העשויה לנטע**, אילנות שיפה לאילן ויתר מורשים איתא דשמואל: **לא בעינא**, איני חפץ בנטיעתה שדה לכן היתה לי: **גליס אדעתך דניחא לך**, ועשייתה שדה העשויה ליטע וידו על העלויה הוא כשאר שחלי הערב כמנהג המדינה: **הוא דאמר**, רב נתמן: **כי הוא סאל**, דלמך לא נחלקו בית הלל בדבר כר"ס בן אלעזר: **בבית**

גלוין הש"ס

רש"י ר"ה י"ב קנין אי נש כ"י, עשין זה נכריים דף פ"ב ומאי א"י להכיר לפירות הארץ שס:

הגהות הגר"א

[א] הו"ד ד"ה שנעקרו נטעיהן נקט ט"י, ר"ב אלל המהימם כחך דבלא גושיהן הול לעל הקרקע ופסחים ט"ו: [ב] שם ד"ה סבורה, נראה ט"י, ר"ב ומכ"ה ופי"ש כח"ט כפי רש"י:

מוסף רש"י

אין קנין לנכרי בארץ ישראל, אס קנה עובד סוכס קרקע נזרק, אין קנין קטי' להפקיעה הקדושה של התחייב מעשר, וישראל הקנה ממנו מן הפירות לר"ך לעשר נמי (ח.ו.ו.) וידו על התחנותה, לטוב הליאה כשעור שנה (בבבבב פ.ו.)

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

קא

שנעקרו בגושיהן, [א] נקט הכי משום חוץ שלש דל"כ הוו ערלה: **ולוימא** ליה אי אנא נשעי אחר שלש הוה אבי"א בר', והייתי קונה נטיעות קטנות בדמים מועטין ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטוענין פירות כותים שלך ומאחר שלש עשיתי בן אלא הנחתי זיתים שלך בקרקעי שפיטא שלל הנחמים לדעת שחאלכ עמי אחר שלש אר"כ אוכל גם אני עמך חוץ שלש הואיל וכן גם אתה הנחמס לדעת כן בקרקעי: **ואם אפר הלה ייתי אני נופס אין שומעין לו**, אלא ישארו היתים שס אע"פ שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי היתים כמו ששום למכור לנטיעות ולא קני דנמי עזים שהרי לעשות פירות הן עומדין:

כבריה מאי שדה אבותיו ב', וקסבר אין קנין ומקבל כחוכר [ב] נראה לר"י לפרש משום דקסבר אין קנין ראו להחמיר במקבל כמו בחוכר ובחוכר מן הדין לר"ך לעשר שלא יחא פורע חובו כמעשר כדאמר ר' הרי שאנס אשר את גורנו אס בחובו לר"ך לעשר אלל ח"ק דרבי יהודה דלמך החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אף המקבל ממליק בו סבר יש קנין ולכן אין להחמיר במקבל אלא דוקא בחוכר החמירו מדרבנן כמו שחיבו לעשר מדרבנן את הלוקח מן הנכרי כדאמרין בהקומץ רבה (מנחות דף לא. וס ד"ה קסבר) גבי ר' שמעון שזרי למ"ד יש קנין והא אדעתך כשחולט (גיטין דף מג. וס) האריסין והחכירין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דלפילו חלקו של חוכר פטור איכא לאוקמי כסוריא כדמשני התם (דף מ.ו.) אמשיית טובא ואפילו חוכר פטור שס כמו בחו"ה לר"ך דבלא כיון דפטור אפילו חלקו של ישראל ללא חיקשי היא דמנחות ומה שהל"ך ר' יהודה להוכיר שדה אנומיו אע"ג דת"ק נמי איירי דוקא בל"ך כדפרשי' דבחו"ה לר"ך אפילו חוכר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה לת"ק בין דבא"י קיימין ראו להחמיר במקבל כמו בחוכר דאין קנין דלכתי שדה אנומיו משבו ולמאי דקאמר לעולם יש קנין ולכן אין ראו להחמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לא פליג רבי יהודה לת"ק אלא מוספי דלך כחוכר או לאו כחוכר דמי מלי גיש קנין ואין קנין ועיקר ור"ס פירש כע"ל וזומק: **כד"י שתהא ברה בידו**, פי שחטא ברורה בידו שעל ידי שיטרכ לעשר אף חלקו של נכרי והיא חביבה בעיניו ולא ייחנה ומתוך שקשה עליו הולאה המעשר יערה לחור על הנכרי ללוקחה הימנו אלל ישראל אחר אס נחייבנו לעשר אף מחלק הנכרי ימנה מלקבל דאין חביבה בעיניו ר"ח גרס שתהא כורה בידו פטור ביד הנכרי שלא ירצו לקבלה לא יהיה רגיל עוד לגזול אלל אחר לא הורכנו לקנט ולעשר דכלאו הכי שומע לנו מלקבלו אלל יוש דחנינה ליה לא חועיל אזהרה:

כב א מ"י פ"ד מה"ל שמיס הלכה יא סמך עשין לה טושי"ע ח"ת מ"י כב ב ג מ"י שם הל' טושי"ע שס ספי"א א: כד ד מ"י פ"ו מהלכות מעשר הל' י' טור ש"ע י"ד מ"י ש"ל ספי"א קאל: סה ה מ"י פ"ה מהלכות מרותות הלכה י' טושי"ע שס ספי"א ב: כו ו ז מ"י פ"ו מהלכות מעשר הלכה י' טור ש"ע י"ד מ"י פ"ו מה"ל מלה וזכרה הלכה ד סמך עשין פג טושי"ע ח"ת מ"י שס ספי"א ב: סה י מ"י שס הלכה מ טושי"ע שס ספי"א ג: סה ב מ"י שס הלכה ט טושי"ע שס ספי"א ו: